

ศาสนา จีน

รังซี อันโสภา

เซี่ยว เซียนฟา (Xiao Xianfa) อธิบดีกรมการศาสนา สภาแห่งชาติกล่าวในที่ประชุมสมัชชาคอมมิวนิสต์แห่งประเทศจีน ครั้งที่ 4 ที่กรุงปักกิ่ง เมื่อต้นปี 1980 นี้ว่า¹ เสรีภาพในการนับถือศาสนาเป็นนโยบายการและนโยบายพื้นฐานของพรรคคอมมิวนิสต์และรัฐบาลของประชาชน นโยบายนี้จะคงอยู่ตราบนานเท่าที่ยังคงมีผู้นับถือศาสนาอยู่ในประเทศจีน เขาให้คำอธิบายในเรื่องนี้ต่อไปว่า ประชาชนชาวจีนมีเสรีภาพที่จะนับถือศาสนาใด ๆ หรือไม่นับถือศาสนาใด ๆ เลยก็ได้ ผู้ไม่นับถือศาสนาอาจเปลี่ยนมานับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่งก็ได้ และในทำนองเดียวกันผู้นับถือศาสนาอยู่แล้วอาจเลิกนับถือศาสนาเสียเมื่อใดก็ได้ ผู้นับถือศาสนาและผู้ไม่นับถือศาสนามีฐานะทางการเมืองและสังคมเท่าเทียมกัน ห้ามการแบ่งแยกและกีดกันทางศาสนา ถือว่าทุกศาสนามีความเสมอภาคกัน โดยไม่มีศาสนาใดมีฐานะเด่นเป็นพิเศษเหนือศาสนาอื่น ๆ ทุกศาสนาต้องให้ความร่วมมือและให้ความนับถือซึ่งกันและกัน

ภายหลังการปฏิวัติ รัฐบาลภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์ได้ประกาศนโยบาย

เกี่ยวกับศาสนาหลายครั้ง เช่น ในเดือนพฤษภาคม 1936 หลังจากกองทัพแดงเดินทางมาถึงภาคเหนือของมณฑลส่านซี รัฐบาลท้องถิ่นของมณฑลนี้ซึ่งเป็นมณฑลที่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ได้ประกาศให้ความคุ้มครองแก่มัสยิด อิหม่าม และคุ้มครองเสรีภาพในการนับถือศาสนาของชาวมุสลิม ต่อมาในปี 1945 ประธานเหมา ได้เขียนไว้ในบทความเรื่อง "รัฐบาลส่วน" ว่า "ให้ทุกศาสนาคงอยู่ในเขตปลอดปล่อยของจีนทุกแห่งตามหลักการให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาผู้นับถือศาสนาโปรเตสแตนต์ คาทอลิก อิสลาม พุทธ และศาสนาอื่น ๆ ได้รับความคุ้มครองจากรัฐบาลของประชาชนตราบนานเท่าที่คนเหล่านั้นให้ความเคารพในกฎหมายของรัฐบาล ทุกคนมีอิสระที่จะนับถือหรือไม่นับถือศาสนาใด ๆ ก็ได้ ห้ามมิให้มีการบังคับหรือกีดกันทางศาสนา"²

ภายหลังการปลดปล่อยและการจัดตั้งประเทศจีนใหม่ จำนวนผู้นับถือศาสนาต่างๆ ในประเทศจีนลดน้อยลง เพราะการขาดตัวของความเชื่อและความคิดแบบวิทยาศาสตร์และวัตถุนิยม³ อย่างไรก็ตามพรรคคอมมิวนิสต์ และรัฐบาลจีนก็ยังมีนโยบายให้การสนับสนุนและให้ความคุ้มครองผู้นับถือศาสนาต่างๆ อยู่ตลอดมา จะเห็นได้จากกาที่ได้มีการกำหนดสิทธิที่จะให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาลงในรัฐธรรมนูญของประเทศ⁴

¹ดู Beijing Review, No. 17 (Apr. 28, 80) p.8

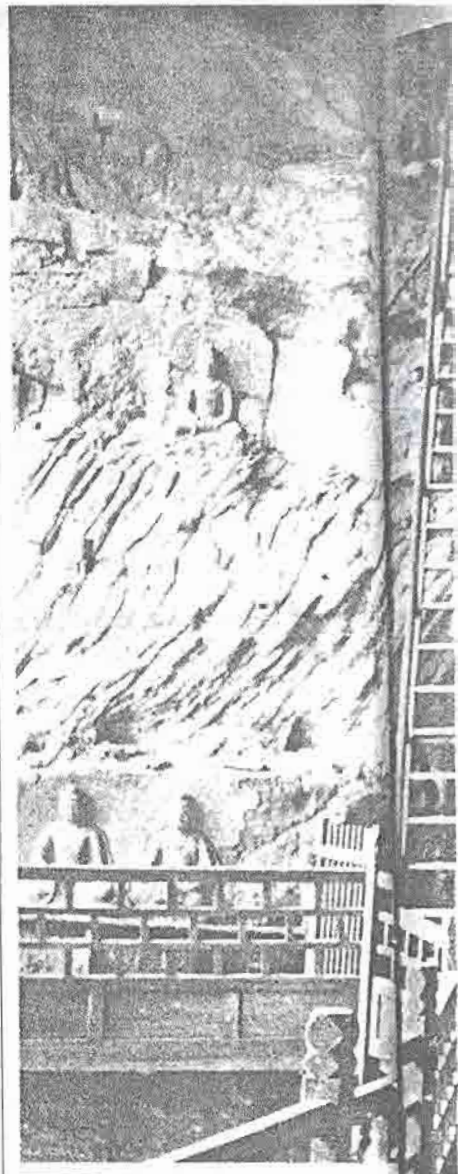
²Macinnis, Donald E., Religious Policy and Practice in Communist China (N.Y. The Macmillan Co., 1972), p. 14

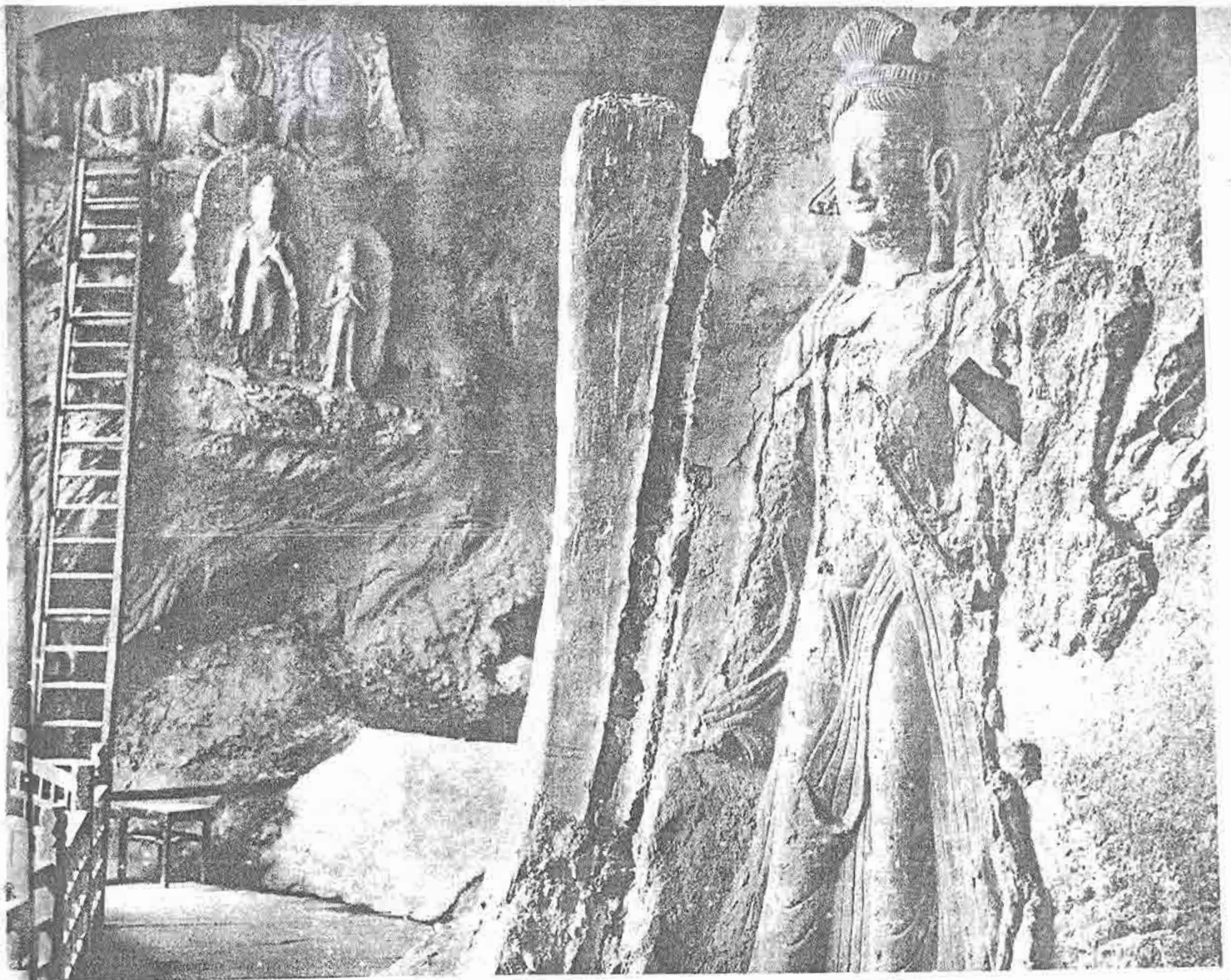
³China Reconstructs (May 1980) p. 28

⁴มาตรา 46 ของรัฐธรรมนูญจีนคอมมิวนิสต์ปัจจุบันกำหนดไว้ว่า "ประชาชนมีเสรีภาพในการนับถือ

ศาสนา มีเสรีภาพในการไม่นับถือศาสนาและมีเสรีภาพในการเผยแพร่สิทธิไม่เชื่อในความมีอยู่ของพระเจ้า"

(The Constitution of the People's Republic of China, English edition; Foreign Languages Press, 1978, p. 35.)

ผู้นำของประเทศได้ให้การต้อนรับและสนับสนุนให้ตัวแทนของศาสนาต่าง ๆ ร่วมมือกันในการสร้างเสริมความเจริญของประเทศตามแบบสังคมนิยม ให้ความสำคัญกับชาติและร่วมกันต่อสู้กับจักรวรรดินิยม รัฐบาลได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรทางศาสนาในระดับชาติขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น สมาคมพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย สมาคมเต๋าแห่งประเทศไทย สมาคมอิสลามแห่งประเทศไทย สมาคมแคธอลิกแห่งประเทศไทย และสมาคมโปรเตสแตนต์แห่งประเทศไทย (The Three-Self Patriotic Movement Committee of the Protestant Churches of China)⁵ สถาบันทางศาสนาทั้งหลายที่เกิดขึ้นนี้ปฏิบัติหน้าที่ทางศาสนา ประกอบด้วยศาสนกิจโดยปรกติดตามความเหมาะสม การดำเนินการพยายามใช้หลักประชาธิปไตย และให้พึ่งตนเองได้ ปัจจุบันผู้แทนทางศาสนาต่าง ๆ ได้มีส่วนเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสภาประชาชนระดับต่าง ๆ ทุกระดับ

เสรีภาพในการนับถือศาสนาเคยถูกคุกคามอย่างหนักในสมัยปฏิวัติวัฒนธรรมและสมัยที่แก๊งสี่คนเรืองอำนาจ (1966-1976) แต่ภายใน 3 ปี หลังจากแก๊งสี่คนหมดอำนาจ นโยบายการให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา ก็ได้รับการฟื้นฟูขึ้นใหม่ ศาสนสถานที่เคยถูกปิดกั้นได้รับการซ่อมแซมและเปิดขึ้นใช้ใหม่ตามปกติ บุคคลในศาสนาตามภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศได้กลับเข้าสวมตำแหน่งเดิมได้รับการอุปถัมภ์เลี้ยงดูจากรัฐบาล ปฏิบัติศาสนกิจในวัด โบสถ์ สุเหร่าเดิมของตน องค์กรทางศาสนาทั้งหลายต่างก็ได้รับการส่งเสริมให้เข้มแข็งมั่นคงยิ่งขึ้น

นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศไทยแล้ว รัฐบาลยังได้ระบุไว้ในมาตรา 147 ของประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งประกาศเมื่อเดือนกรกฎาคม 1979 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 1980 เป็นต้นมาว่า "เจ้าหน้าที่ของรัฐบุคคลใดกระทำการอันมีขอบข่ายกฎหมายโดยการไม่ให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาแก่ประชาชนหรือละเมิดธรรมเนียมประเพณีของชนส่วนน้อย จะถูกลงโทษจำคุกไม่เกิน .2 ปี หรือถูกควบคุมตัว" และมาตรา 165 ระบุไว้ว่า "นักไสยศาสตร์หรือพ่อมดหมอผีที่ใช้ไสยศาสตร์เพื่อปลอ่ยข่าวลือ หรือทำการหลอกลวงเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินทองหรือทรัพย์สิน จะถูกจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือถูกควบคุมตัว หรือจะให้อยู่ในการ

วิมัจฉ์ลงโทษโดยประชาชน และในกรณีที่เป็นการผิดร้ายแรงจะถูกจำคุกเป็นเวลา 2-7 ปี"⁶ ทั้งนี้เท่ากันเป็นการรับรองโดยกฎหมายในเรื่องสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนาของประชาชน และเป็นการประกันไม่ให้มีการกระทำใด ๆ ในนามของศาสนาในลักษณะที่ขัดต่อกฎหมายหรือก่อให้เกิดผลในการทำลายความสงบเรียบร้อยของสังคม เศรษฐกิจ และชีวิตประจำวันของประชาชน ทั้งนี้โดยกำหนดให้นำตัวบุคคลผู้มีการกระทำดังกล่าวมาให้การศึกษาใหม่ ให้เลิกการกระทำนั้น ๆ เสียหรือถ้าเป็นความผิดร้ายแรงก็ให้ลงโทษตามกฎหมายแล้วแต่กรณี

มีศาสนาที่สำคัญหลายศาสนาในประเทศไทยจีนในอดีตและปัจจุบัน ได้แก่ ศาสนาเต๋า พุทธ อิสลาม ศาสนาคริสต์คาธอลิก โปรเตสแตนต์ และนิกายออร์ทอดอกซ์ตะวันออก ซึ่งจะแยกอธิบายถึงบทบาทและวิวัฒนาการของศาสนาเหล่านี้ในประเทศจีน ดังนี้⁷

ศาสนาเต๋า เป็นศาสนาซึ่งชาวจีนแท้ (ชาวฮั่น-ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศจีน) นิยมนับถือกันเป็นจำนวนมาก เป็นศาสนาซึ่งมีวิวัฒนาการจากการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสวรรค์ จิตวิญญาณต่าง ๆ ในธรรมชาติ และพวกพ่อมดหมอผีของชาวฮั่นในสมัย

โบราณ มีการพยายามแสวงหา "ยาอายุวัฒนะ" พยายามติดต่อกับวิญญาณต่าง ๆ และกลายเป็นสถาบันที่มีระบบขึ้นในสมัยฮั่นตะวันออก ในคริสต์ศตวรรษที่ 2 โดย จวง เต๋วหิง (Zhang Daoling) เป็นผู้จัดตั้งขึ้น เพิ่มเติมพิธีกรรมและเรื่องราวอภินิหารเข้าไป ถึงศตวรรษที่ 14 ได้มีวิวัฒนาการต่อมาเป็นหลายนิกาย ที่สำคัญ 2 นิกายคือ **ฉวนเจิน** (Quanzhen Dao) ซึ่งเป็นนิกายที่เน้นหนักในเรื่องการฝึกทางจิตและการทำสมาธิเพื่อให้มีชีวิตอมตะ เป็นต้น นิกายคือ **เจิงอี้** (Xhengyi Dao) ซึ่งมีความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์และการใช้เวทย์มนต์คาถา การสวดจิต เป็นต้น

ศาสนาพุทธ ครั้งหนึ่งเคยเป็นศาสนาที่มีอิทธิพลมากที่สุดในประเทศจีน จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นว่าแพร่หลายอย่างกว้างขวางในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศจีนตั้งแต่ระยะศตวรรษที่ 3 ก่อนคริสตกาล ในศตวรรษที่ 1 แห่งคริสตกาลมีพระสงฆ์จากอินเดีย ชื่อ กัสสปามาตังคะ (Kasyapamatanga) และธรรมรักษ์ชะ (Dharmaraksha) ได้เดินทางเข้ามาถึงประเทศจีนทาง "ดินแดนตะวันตก" (ปัจจุบันคือเขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกู่ออ) (Xinjiang Uygur Autonomous Region) เข้ามาถึงเมืองสัว่หยาง ซึ่งเป็นเมืองหลวงของจีนสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออก (ค.ศ. 25-220) และที่นั่นพระสงฆ์ดังกล่าวได้สร้างวัดม้าขาว (White Horse Monastery) ซึ่งนับเป็นวัดแห่งแรกของศาสนาพุทธในประเทศจีน จากนั้นมาศาสนาพุทธก็เริ่มแทรกซึมเข้าไปในส่วนต่าง ๆ ของประเทศ และมีวิวัฒนาการของตนเอง กล่าวคือ สมัยราชวงศ์เหนือใต้ (ค.ศ. 420-589) ก็เกิดศาสนาพุทธนิกายพื้นเมืองของจีนขึ้น เช่น นิกายเทียนไต (Tiantai) และ ฉานจง (Chan Zong) ซึ่งขยายอิทธิพลออกไปอย่างกว้างขวางในเวลาต่อมา ทั้งภายในประเทศ และในดินแดนใกล้เคียง เช่น ประเทศญี่ปุ่น

ศาสนาพุทธมหายานถูกนำเข้าไปยังประเทศจีนจากเนปาล เมื่อเข้าไปยังธิเบตของจีนก็ผสมผสานกับศาสนาดั้งเดิมของธิเบต (คือ Bon ลัทธิพ่อมดหมอผี) เกิดเป็นลัทธิลามะในคริสต์ศตวรรษที่ 8 ต่อมาแพร่ไปทางตะวันออกไปยังบริเวณที่เป็นที่อยู่ของพวกมองโกลเลีย ศาสนาพุทธกลายเป็นศาสนาที่สำคัญในเขตทั้งสอง คือธิเบตและมองโกล

⁶ ดู Beijing Review, No. 51 (Dec. 21, 1979) p. 15

⁷ ดู China Reconstructs (May, 1980) p. 27-28; (July 1980) p. 33-36

และ (August 1980), p. 21-23

⁵China Reconstructs (May, 1980) p. 27

เจดีย์ของชาวพุทธ
ในจีน

เสียงของ
ตะวันตก
ไท (D
กลายเป็น
พุทธแ
ดังนั้น
พวกนับ
พุทธ
คอมมิ
ศาสนา
แม้ซีใน

อย่างดี
วัฒนธรรม
สร้างที่
ยังคง
ปัจจุบัน
ทางค
นี้มีวิ
(Long
ไม่ม
ศตวรรษ
พุทธ
ค้าง
ซึ่งสร
ไปตา
ชา
ที่ 7

ยามแดงของจีน

ทำลายล้างศาสนาด้วยพลั่วและเหล็กแหลม

รายงานข่าวจากฮ่องกงแจ้งว่า ในระยะ
 ขวบปี ลัทธิศาสนาต่าง ๆ ในดินแดนคน
 ใหญ่จีนได้รับความกระทบกระเทือนอย่างหนัก
 ที่สุด นับตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ เป็นต้นมา เพราะ
 การกระทำของขบวนการเยาวชน "ยามแดง"
 บรรดาผู้นับถือศาสนา พุทธ อิสลาม
 ซงจ้อ เต๋า และคริสต์ชน ต่างก็ถูกทำลาย
 โดยขบวนการเยาวชน ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์
 จีนจัดตั้งขึ้น "เพื่อพหุภวญาณแนววิสัย
 คอมมิวนิสต์" ตามแบบฉบับของเมาเซซุง
 หรือเหอเวกั๊กฉวี "ยามแดง" เมื่อเดือน
 สิงหาคมปีที่แล้ว หน้าที่สำคัญของพวก
 "ยามแดง" ก็คือ "ทำลายล้างอุดมการณ์
 เพื่อเป็นการสนับสนุน "การปฏิวัติวัฒนธรรม
 ครั้งใหญ่ของชนชั้นกรรมาชีพ"
 ขบวนการเยาวชน "ยามแดง" ได้กวาด
 เขวือนคนคหองคาง ๆ ด้งค้ทอ้งเวบ
 หองศิลปะและห้องเก็บของ และกวาดเอ
 พระพุทธรูป รูปพระโพธิสัตว์ความอม และ
 รูปปั้นของเทพเจ้าจีนจลลิตยาล ที่มหานัด
 นากลัว ซึ่งพวกเยาวชนได้เก็บรวบรวมจาก
 วัดหลายแห่งในประเทศจีน รวมทั้งรูปปั้น
 ของกษัตริย์เวียดแห่งฮว้าเลอ เทพซิวเวีต
 เทพเจ้าอะปอลโลและรูปปั้นอื่นๆออกมาหมด
 รายงานข่าวของสำนักข่าวกอง
 คอมมิวนิสต์ แจงต่อไปอีกว่า--

เลียของจีน
 ศาสนาพุทธหินยานเริ่มเข้าไปในภาค
 ตะวันตกเฉียงใต้ของจีนซึ่งเป็นที่อยู่ของพวก
 ไท (Dai) ในคริสต์ศตวรรษที่ 13 และ
 กลายเป็นศาสนาที่สำคัญในหมู่คนเหล่านี้
 ชาวจีนจำนวนมากเคยนับถือทั้งศาสนา
 พุทธและเทพเจ้าตามความเชื่อของลัทธิเต๋า
 ดังนั้นในหมู่ชาวจีนทั่วไปนั้นจึงยากที่จะแยก
 พวกนับถือลัทธิเต๋ออกจากพวกนับถือศาสนา
 พุทธ ประมาณว่าในตอนที่ยี่นปฏิวัติ (เป็น
 คอมมิวนิสต์) มีพระสงฆ์และแม่ชีในพุทธ-
 ศาสนาราว 500,000 รูป และมีนักบวชและ
 แม่ชีในลัทธิเต๋าราว 8,000 คน
 ทั้งศาสนาพุทธและลัทธิเต๋ามีอิทธิพล
 อย่างลึกซึ้งต่อการพัฒนาทางความคิด ศิลป
 วัฒนธรรมและประเพณีในจีนโบราณ สิ่งก่อสร้าง
 ที่มีชื่อเสียงจำนวนมากของศาสนาพุทธ
 ธิงหงงเหลียวกู่และได้รับกการคุ้มครองจากรัฐบาล
 ปัจจุบันในฐานะเป็นทรัพย์สินสมบัติอันล้ำค่า
 ทางศิลปและวัฒนธรรมของจีน ในจำนวน
 นี้มีวัดม้าขาว (ค.ศ. 68) ถ้ำหลงเหมิน
 (Longmen Grottoes = ถ้ำประตูมังกร)
 ในมณฑลเหอหนาน (สร้างในสมัยคริสต์
 ศตวรรษที่ 6 และศตวรรษต่อมา) ถ้ำ
 หยุนกิง (Yungang Grottoes) แห่งอำเภอ
 ต้าตง (Datong) มณฑลชานซี (Shanxi)
 ซึ่งสร้างในคริสต์ศตวรรษที่ 5 พระราชวัง
 ป๋อตาเล (Potala Palace) แห่งเมืองลา
 ซา ริเบต (สร้างครั้งแรกในคริสต์ศตวรรษ
 ที่ 7 และสร้างใหม่ในคริสต์ศตวรรษที่ 17)

วัดกวางจี (Guang Ji) ซึ่งสร้างในระยะ
 ค.ศ. 1115-1234 และพระเจดีย์ในกรุงปักกิ่ง
 (ที่เก็บพระทันตของพระพุทธเจ้า) วัดหลิง
 อิ่น (Ling Yin) ในเมืองหังโจ มณฑลเจ้อ
 เจียง (สร้างศตวรรษที่ 13) และถ้ำคูนหวง
 (Dunhuang Grottoes) ในมณฑลกานสู
 เป็นต้น

ศาสนาอิสลาม ถูกนำเข้ามายังประ-
 เทศจีนในคริสต์ศตวรรษที่ 7 โดยพ่อค้าจาก
 อารเบียและเปอร์เซีย ในขณะที่การติดต่อ
 ค้าขายระหว่างจีนกับดินแดนทางตะวันตก
 กำลังขยายตัว ในปี ค.ศ. 651 สมัยราชวงศ์
 ถังของจีน ทูตอาหรับจากอารเบียได้เข้ามา
 จักรพรรดิเกาจง (Gao Zong) ถวายคำ
 อธิบายและรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับศาสนา
 อิสลามและขนบธรรมเนียมประเพณีตลอด
 จนชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอาหรับ นักประ-
 วัติศาสตร์ถือว่าปีนั้นเป็นปีที่ศาสนาอิสลาม
 เริ่มเข้าสู่ประเทศจีน จากนั้นมาได้มีการสร้าง
 สุเหร่าขึ้นหลายแห่ง ปัจจุบันชนส่วนน้อยเชื้อ
 ชาติต่างๆ ของจีน 10 เชื้อชาติ ยังคงนับถือ
 ศาสนาอิสลาม ได้แก่ พวกฮุย (Huis) อุยกู
 เกอ (Uygurs) คาซัค (Kazaks) อุซเบค
 (Uzbeks) ทาจิก (Tajiks) ตาร์ตาร์ คาลคา
 (Khalkhas หรือ Kergezs) ดุงเซียง
 (Dongxiangs) ซาละ (Salas หรือ Sa-
 lars) และ เปาอาน (Baoans) รวมจำนวน
 รวาว 10 ล้านคน⁸

ศาสนาคริสต์ ตามหลักฐานทาง
 ประวัติศาสตร์ พวกมิชชันนารีได้นำเอา
 ศาสนาคริสต์เข้ามายังประเทศจีนในหลายยุค
 หลายสมัย ดังนี้
 ครั้งแรกในคริสต์ศตวรรษที่ ๘ (สมัย
 ราชวงศ์ถัง ค.ศ. 618-907) ศาสนาคริสต์
 นิกายเนสทอเรียน (Nestorian) ถูกนำเข้า
 มา ซึ่งเป็นที่รู้จักในหมู่ชาวจีนว่าศาสนาจิ่ง
 (Jing) และแพร่หลายอยู่ในจีนถึง 300 ปี
 จึงค่อยหมดอิทธิพลไป
 ครั้งต่อมา ในปี ค.ศ. 1294 พระใน
 นิกายฟรานซิสกัน (Franciscan) ของอิตาลี

⁸ ดูรายละเอียดใน China Reconstructs, (August 1980) p. 23

(เบม)
 รายงานข่าวที่ปรากฏ
 ในหนังสือพิมพ์
 "เสรีภาพ"
 เมื่อปี พ.ศ. 2510
 (ด่าง)
 อิหม่ามชาวจีน
 ในพิธีสวดมนต์
 แห่งหนึ่ง

ชื่อ *มอนติคอร์วิโน* (Giovanni di Montecorvino) ได้เดินทางไปยังเมืองกานบาลิก (Khanbaligh คือปักกิ่งในปัจจุบัน) เมืองหลวงสมัยราชวงศ์หยวน เพื่อเผยแพร่ศาสนา และในปลายศตวรรษที่ 16 ศาสนาคริสต์ ได้ถูกนำเข้ามาถึงจีนอีกครั้งโดยพระนักายเจซูอิต คือ *แมททีโอ ริชชี* (Matteo Ricci, 1552-1610) ชาวอิตาลี ซึ่งเข้ามาในปี 1582 และพระชาวเยอรมัน ชื่อ *ฟาน เบลล์* (Johann Adam Schaal von bell.) (1591-1666) ที่เดินทางติดตามมาทั้ง 2 คน ได้เดินทางเข้าไปถึงปักกิ่งและสร้างโบสถ์ไกล์ ๆ กับขวนอู๋เหมิน (Xuanwu Gate) ซึ่งนับเป็นโบสถ์คริสต์ที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศจีน

นักายโปรเตสแตนท์ เผยแพร่เข้ามาถึงจีนโดยมิชชันนารีชาวอังกฤษ อเมริกัน และอื่น ๆ ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 นับแต่นั้นมาชาวคริสต์นิกายต่าง ๆ ในจีนก็เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ

ในปีแรก ๆ ภายหลังจากปฏิวัติเป็นคอมมิวนิสต์ มีชาวจีนนับถือคริสต์นิกายคาทอลิกราว 3 ล้านคน โปรเตสแตนท์ 7 แสนคน และมีพวกออร์ทอดอกซ์อีกเล็กน้อย

จีนคอมมิวนิสต์ถือว่าการเข้ามาของศาสนาคริสต์ในศตวรรษที่ 19 นั้นเป็นการเข้ามาพร้อมกับลัทธิจักรวรรดินิยมที่พยายามจะแทรกซึมบ่อนทำลายการปกครองของจีน ดังนั้นภายหลังจากปฏิวัติเป็นคอมมิวนิสต์แล้ว ตลอด 30 ปีที่ผ่านมารัฐบาลพยายาม

ทำให้ศาสนาคริสต์กลายเป็นสถาบันของชาติที่เป็นอิสระจากการครอบงำของต่างชาติชาวตะวันตก แม้ว่าในปัจจุบันชาวคริสต์ในจีนจะยังคงได้รับการสนับสนุนให้ติดต่อกับชาวต่างชาติผู้นับถือศาสนาเดียวกันกับคน และอาจส่งตัวแทนไปร่วมประชุมแลกเปลี่ยนข่าวสารและความคิดเห็นระหว่างกันได้เช่นเดียวกับชาวคริสต์ในประเทศทั้งหลายก็ตาม

ในสมัยปฏิวัติวัฒนธรรม ได้มีการทำลายสถาบันศาสนาของประเทศ โดยมีการประกาศว่าไม่มีศาสนาอยู่ในประเทศจีน ห้ามธรรมปฏิบัติและประกอบกิจกรรมทางศาสนาตามปกติ สังฆวัดและทำลาญวัดและสถานที่สำคัญทางศาสนา มีการสังหารบุคคลในศาสนา แทรกแซงการประกอบพิธีและการปฏิบัติตามประเพณีและธรรมเนียมของชนส่วนน้อยเชื้อชาติต่าง ๆ

ภายหลังการหมดอำนาจของแก๊งสี่คน และการปฏิวัติวัฒนธรรมสิ้นสุดลง ได้มีการฟื้นฟูนโยบายการให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาขึ้นใหม่ การบริหารของวัด มีความเป็นอิสระและให้พึ่งตนเองได้ ได้พยายามนำเอาระบอบประชาธิปไตยใช้ในการดำเนินและการบริหารกิจการของวัด เช่น ชาวคาทอลิกในเขตปักกิ่ง ได้มีการเลือกตั้งตำแหน่งบริหาร

โดยไมเคิล ฟู เจียซาน (Michael Fu Tieshan) ได้รับเลือกเป็นมิชอป⁹ และเมื่อต้นเดือนมิถุนายน 1980 ก็ได้มีการประชุมตัวแทนของชาวคาทอลิกทั่วประเทศที่กรุงปักกิ่ง¹⁰ ซึ่งนับเป็นการประชุมครั้งแรกนับแต่ปี 1949 เมื่อจีนเปลี่ยนการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์เป็นต้นมา มีผู้เข้าร่วมประชุมถึง 207 คน รวมทั้งมิชอป 33 คน และพระ 105 รูป ที่ประชุมได้ตกลงจัดตั้งคณะกรรมการบริหารคริสตจักรคาทอลิกแห่งชาติ ประกอบด้วยสมาชิก 105 คนและจัดตั้งคณะมิชอปแห่งคริสตจักรคาทอลิกจีน ซึ่งมีมิชอป 33 คน เป็นสมาชิก โดยมีมิชอปแห่งเมืองเซียงไฮ้ คือ จาง เจียชู (Zhang Jiashu) ได้รับเลือกเป็นผู้ว่าการคณะกรรมการ และเป็นผู้แทนคณะมิชอปดังกล่าว

ในส่วน of ชาวมุสลิมซึ่งมีการจัดตั้งสมาคมอิสลาม (Islamic Association) ในเขตปกครองตนเองหนิงเซี่ย ตั้งแต่ปี 1964 ก็ได้มีการประชุมกรรมการชุดที่ 2 ขององค์การเป็นครั้งแรก เมื่อเดือนกรกฎาคม 1979 และได้มีการเลือกตั้งประธานกรรมการถาวร โดยวิธีทางประชาธิปไตยซึ่งปรากฏว่า อิมามจิน เฟิงซาน (Iman Jin Fengshan) ได้รับเลือกเป็นประธานกรรมการ ที่ประชุมยังได้มีมติอันสอดคล้องกับข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญที่จะให้มีการพัฒนาธรรมเนื่องประเพณีอันดีงามที่จะแสดงออกถึงความรักชาติและการเคารพในกฎหมาย ยอมรับนับถือและให้การคุ้มครองแก่การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและเสรีภาพในการนับถือศาสนา¹¹

⁹ ดู Beijing Review, No. 51 (Dec. 21 1979) p. 16.

¹⁰ ดู Beijing Review, No. 28 (July 14, 1980) p. 6

¹¹ ดู Beijing Review, No. 34 (August 24, 1979) p. 30

ได้รับ
สถาป
ple's
เข้าร่วม
ชาติใน
จีน
(Chin
trative
บันแซ
ริเบต
แห่งช
อยู่เพ
คณะ
ตัวเอ
ก็ได้
ของส
เมื่อร
การศ
ร่วม
P.C.
ความ
การ
คนอี
ด้วย
และ
เรือ
3
อเม
ซึ่งน
กาล
เช่น
12
Y.M
พร
มี
การ
พร
13
'Se

บุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการศาสนา ได้รับเลือกเป็นตัวแทนเข้าร่วมในการประชุมสภาประชาชนแห่งชาติ (National People's Congress N.P.C.) และบางคนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของคณะกรรมการแห่งชาติในการประชุมทางการเมืองของประชาชนจีน (National Committee of the Chinese People's Political Consultative Conference C.P.P.C.C.) เช่น บันเฉินเออดินี (Banqen Erdini) แห่งธิเบต ได้เป็นรองประธานคณะกรรมการแห่งชาติของ C.P.P.C.C. ครั้งที่ 5 และอยู่ หยางจง¹² (Wu Yaozong) อดีตประธานคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการปกครองตัวเองของชาวโปรเตสแตนต์แห่งประเทศจีนก็ได้เป็นสมาชิกของคณะกรรมการถาวรของสภาประชาชนแห่งชาติ จนถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 17 กันยายน 1979 มีบุคคลในวงการศาสนาว่า 20 คน ได้เป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุม N.P.C. ครั้งที่ 5 และ N.P.P.C.C. บุคคลเหล่านี้มีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นทางการเมือง และต่างก็ได้รับการยอมรับนับถืออย่างเท่าเทียมกับสมาชิกคนอื่น ๆ

ตัวแทนทางศาสนาของจีนซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากองค์กรการศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลามในประเทศจีนได้เข้าร่วมประชุมเรื่องศาสนาและสันติธรรมแห่งโลก ครั้งที่ 3 ที่เมืองปรีนซ์ตัน รัฐนิวเจอร์ซีย์ สหรัฐอเมริกา เมื่อปลายเดือนสิงหาคม 1979¹³ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ตัวแทนขององค์กรศาสนาของจีนได้เข้าร่วมประชุมนานาชาติ เช่นนี้นับตั้งแต่สมัยปฏิวัติธรรมเป็นต้นมา

¹² Wu Yaozong เป็นเลขาธิการของสมาคม Y.M.C.A. เพื่อการปกครองตนเอง ดำเนินการเผยแพร่ศาสนาด้วยทุนทรัพย์และการบริหารของตนเอง มีผลให้เกิดการจัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการปกครองตนเองของชาวโปรเตสแตนต์แห่งประเทศจีนขึ้น

¹³ ดูรายละเอียดใน Beijing Review, NO. 36 (Sept 7, 1979) p. 6

ภายหลังการประชุม เจ้าผู่จู่ (Zhao Puchu) รักษาการประธานองค์การพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ผู้นำที่หัวหน้าคณะผู้แทนนี้ ได้กล่าวแสดงความยินดีที่ได้มีโอกาสได้พบปะกับเพื่อนในวงการศาสนาของประเทศต่างๆ เพื่อสันติภาพและมิตรภาพ และกล่าวเน้นว่าในประเทศจีนปัจจุบันองค์การศาสนาต่างๆ พยายามดำเนินการโดยอิสระและพึ่งตัวเอง แต่ก็ยังมีเจตนาที่ว่าจะกระชับความสัมพันธ์กับวงการศาสนานานาชาติเพื่อความสงบสุขและสันติของมวลมนุษยชาติทั่วโลก

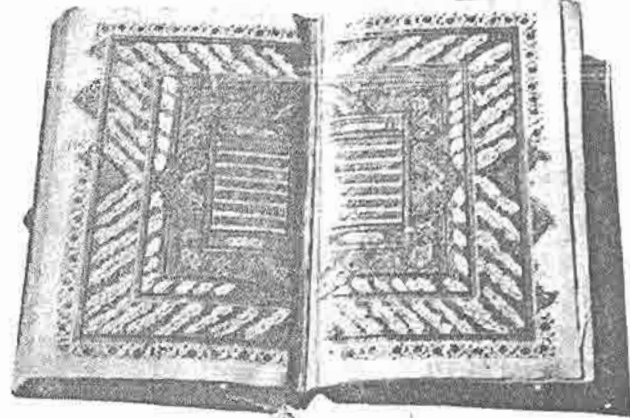
สถานที่ทางศาสนาได้รับการซ่อมแซมและเปิดขึ้นใหม่ ตามรายงานของนิตยสารปักกิ่งวีวีกกล่าวว่าได้มีการเปิดสุเหร่าที่ถูกปิดไปในสมัยปฏิวัติวัฒนธรรมในเขตปกครองตนเองหนิงซีเซีย (Ningxia Hui Autonomous Region) ทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศ และจะดำเนินการเปิดขึ้นใหม่เรื่อยๆ จนครบ 158 แห่งทั้งนี้โดยรัฐบาลให้เงินอุดหนุนเพื่อใช้ในการซ่อมแซมส่วนที่ถูกทำลายและชำรุดทรุดโทรม ในจำนวนนี้มีสุเหร่าที่มีชื่อในเมืองอินชวาน (Yinchuan) และสุเหร่าอายุ 800 ปีในจังหวัดทงซิน (Tongxin) ในเขตปกครองตนเองหนิงซีเซียนี้ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชนเชื้อชาติหุย (Hui) และมีจำนวนเป็น 1 ใน 3 ของประชาชนทั้งหมดของเขตนี้ และส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม¹⁴

รัฐมีนโยบายที่จะให้ความคุ้มครองวัดต่างๆ ที่มีชื่อเสียง มีการสำรวจรวบรวมรายชื่อเพื่อจัดเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์

¹⁴ ดู Beijing Review, No. 34 (Aug. 24, 1979) p. 30

อยู่ภายใต้การคุ้มครองของรัฐบาล มีการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้นเพื่อจัดสร้างและบูรณะสถานที่และสิ่งก่อสร้างทางศาสนาเหล่านี้ การวิจัยเกี่ยวกับศาสนา¹⁵ และการศึกษารวมทั้งการแปลคัมภีร์ของศาสนาต่างๆ เป็นภาษาจีนก็ได้รับการส่งเสริมขึ้นใหม่ มีการตั้งสมาคมศาสนาแห่งประเทศไทยขึ้นโดยมีเจ้าผู่จู่ (Zhao Puchu) เป็นประธาน กิติมศักดิ์ เร็น จีอู (Ren Jiyu) เป็นประธาน และดิงกวงซุน (Ding Guangxun) และคนอื่นๆ เป็นรองประธาน ทั้งประธานเหมาเจ๋อตง และนายกรัฐมนตรีโจอินโหลต่างก็

คัมภีร์โครออันฉบับภาษาอหรับที่คัดลอกโดยชาวจีนมุสลิม

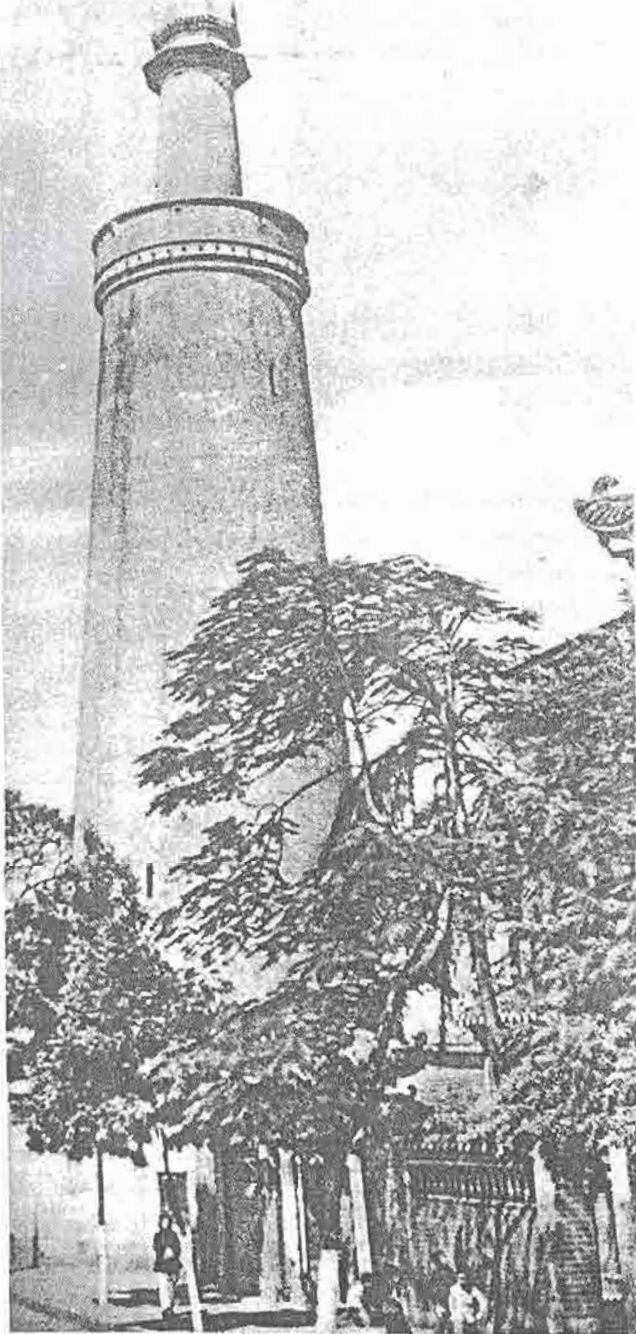
เคยให้ความสนใจอย่างมากต่อบทบาทและความสำคัญของศาสนา รวมทั้งการวิจัยศาสนา ดังจะเห็นได้จากข้อเขียนของเหมาเจ๋อตงที่กล่าวถึงแล้วในตอนต้น ภายใต้การนำของนายกโจอินโหล ได้ให้มีการจัดตั้งสถาบัน

ประธานสมาคมชาวจีนอิสลาม (China Islamic Association) กำลังให้การต้อนรับผู้แทนชาวมุสลิมจากชาติต่างๆ เมื่อวันที่ 1 พ.ย. 2522

¹⁵ ดู Beijing Review, No. 51 (Dec. 21, 1979) p. 22

“ให้ทุกศาสนากองอยู่ในเขตปลดปล่อยของจีนทุกแห่งตามหลักการให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา ผู้นำถือศาสนาโปรเตสแตนต์ คาทอลิก อิสลาม พุทธ และศาสนาอื่น ๆ ได้รับการคุ้มครองจากรัฐบาลของประชาชน ตราบเท่าที่คนเหล่านั้นให้ความเคารพในกฎหมายของรัฐบาล ทุกคนมีอิสระที่จะนับถือหรือไม่นับถือศาสนาใด ๆ ก็ได้ ห้ามมิให้มีการบังคับหรือกีดกันทางศาสนา...”

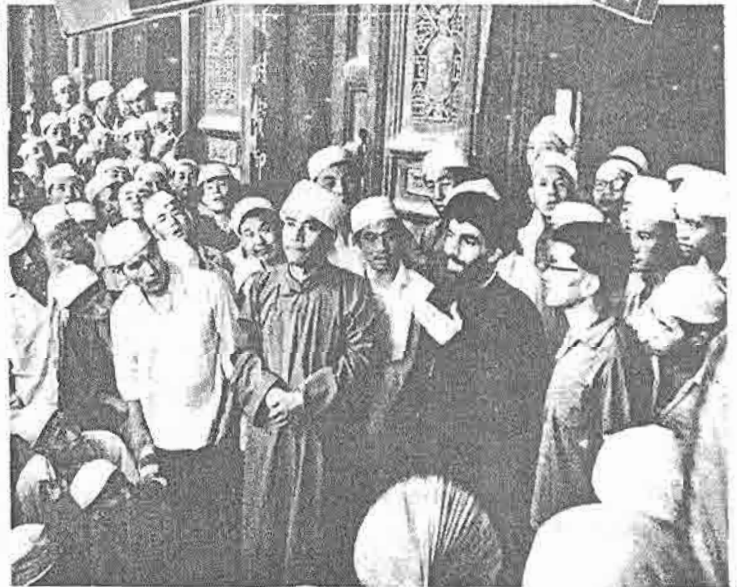
(ซ้าย)
มัสยิดในทางเจา
สร้างสมัยราชวงศ์ฉิน
มีอายุกว่า 1,000 ปี
(ขวาบน)
ทัมกีร์โกร์อาน
ฉบับภาษาจีน
(ขวาล่าง)
ชาวจีนมุสลิม
ต้อนรับผู้แทนจากอิหร่าน

วิจัยศาสนาแห่งโลก (The Institute of Research on World Religions) ขึ้น

ตั้งแต่ปี 1964¹⁶ ทำหน้าที่ศึกษาทฤษฎี ประวัติ และคัมภีร์ของศาสนาต่าง ๆ ศึกษาสถานะปัจจุบันของศาสนาในประเทศจีนและประเทศอื่น ๆ รวบรวมเอกสารและหลักฐานสำคัญที่เกี่ยวข้อง ฝึกฝนบุคลากรเพื่อการวิจัยศาสนา จัดพิมพ์วารสารชื่อ “วิจัยศาสนาแห่งโลก” (Research on World Religions) แม้ว่าจะงานวิจัยนี้จะถูกยับยั้งไประยะหนึ่งในสมัยปฏิวัติวัฒนธรรม แต่ได้มีการฟื้นฟูขึ้น

ชุมชนแห่งชาติเรื่องการวิจัยศาสนา ที่เมืองคุนหมิง ที่ประชุมได้อภิปรายถกเถียงกันถึงความสำคัญของงานนี้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังมีการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ มีการเสนอบทความและรายงานต่อที่ประชุมหลายเรื่อง ในจำนวนนี้มี “กำเนิดของนิยามมหายาน” “กำเนิดของเทววิทยาในศาสนาคริสต์-เตียนตั้งเดิม” “พระเยซูคริสต์ในประวัติศาสตร์” “ประวัติการกำเนิดของศาสนา-

มาใหม่ มีการประชุมเพื่อจัดเตรียมแผนงานวิจัยเกี่ยวกับศาสนา ที่ปักกิ่ง เมื่อเดือนเมษายน 1978 จัดทำโครงการสำหรับปี 1979-85 เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 1979 ได้มีการประ-

¹⁶ ดูรายละเอียดใน

Beijing Review, No. 37
(Sept. 14, 1979) p. 29

อิสลาม” ฯลฯ บทความและรายงานเหล่านี้มีส่วนช่วยอย่างมากต่อการส่งเสริมวิจัยทางศาสนา

สถาบันวิจัยทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหลายแห่งในส่วนต่าง ๆ ของประเทศ กำลังเตรียมการจัดตั้งองค์การวิจัยศาสนาขึ้นในท้องถิ่นของตน เช่น มีการจัด

ของพระพุทธเจ้าที่มีอยู่ให้แก่ประเทศพม่า และลังกาคามคำขอของรัฐบาลทั้งสอง เมื่อมีการฉลอง 25 พุทธศตวรรษรัฐบาลจีนก็ส่งตัวแทนไปร่วมงานที่อินเดียและเนปาล ในทำนองเดียวกันชาวพุทธจากประเทศเอเชียหลายประเทศก็ได้ไปร่วมงานฉลองครบรอบ 1300 ปีของการตายของพระภิกษุเสียนจาง (Xuan Zang)* ของจีน ชาวจีนได้ให้การต้อนรับและส่งตัวแทนชาวพุทธของตนไปเยือนต่างประเทศอยู่เสมอ มีการติดต่อระหว่างองค์การทางศาสนาของจีนกับของต่าง

จีนไปเผยแพร่ในญี่ปุ่น อนุสาวรีย์ของภิกษุนี้สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยที่เขามีชีวิตอยู่ ประดิษฐานอยู่ที่วัดโตโชโด (Toshodai Temple ที่เมืองนารา) รูปปั้นนี้ได้นำออกแสดงที่เมืองหยางโจว (Yangzhou) และกรุงปักกิ่ง และได้รับการต้อนรับจากชาวจีนอย่างดียิ่ง

ชาวมุสลิมจีนก็ได้มีการติดต่อกับเพื่อนร่วมศาสนาในต่างประเทศอยู่เสมอ เช่นในปี 1978 ก็ได้ให้การต้อนรับแก่ตัวแทนศาสนาอิสลามจากสาธารณรัฐอาหรับเยเมน ในปี 1979 ตัวแทนชาวมุสลิมของจีนก็ได้เยือน

ชาติ เช่น ลังกา ญี่ปุ่น ไทย พม่า เนปาล บังกลาเทศ สิงคโปร์ และประเทศในยุโรปและอเมริกาเหนือ เมื่อเดือนสิงหาคม-กันยายน 1979 ชาวพุทธในจีนก็ได้ร่วมเป็นตัวแทนของกลุ่มศาสนาต่าง ๆ เข้าประชุมสภาศาสนาเพื่อสันติแห่งโลก ครั้งที่ 3 (The Third World Peace Congress of Religion) ที่นิวยอร์ก

ชาวพุทธจีนมีความผูกพันกับชาวพุทธญี่ปุ่นอย่างแน่นแฟ้น เมื่อเดือนเมษายน-พฤษภาคม 1980 นี้ ชาวพุทธญี่ปุ่นได้ให้เงินขอยืมรูปปั้นของภิกษุจีน ชื่อ เจียน เจิน (Jian Zhen) เป็นพระภิกษุชาวจีนที่ได้นำศาสนาเข้าสู่ดินทางข้ามทะเลไปยังประเทศญี่ปุ่นในสมัยราชวงศ์ถังของจีน เมื่อปี ค.ศ. 754 เพื่อนำเอาศาสนาพุทธและวัฒนธรรม

* เสียนจาง หรือพระถังซำจั๋งที่คนไทยรู้จัก เป็นพระภิกษุที่มีชื่อในสมัยราชวงศ์ถัง เดินทางไปแสวงบุญยังอินเดีย (629-645) ผ่านเอเชียกลาง กลับมาเขียนบันทึกเรื่องของตนทางตะวันตก (The Record of The Western Regions) ซึ่งเป็นบันทึกที่มีชื่อมาก

ประเทศลิเบีย ปากีสถาน คูเวต โอมัน บาห์เรน และ เยเมนเหนือ ตามคำเชิญของรัฐบาลเหล่านั้น และในปีเดียวกัน ตัวแทนของจีนก็ได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมสัมมนาเรื่องคติอิสลาม (Islamic Thought) ครั้งที่ 13 ที่ประเทศอัลจีเรีย เอกสารที่จีนได้เสนอในคราวนั้น คือเรื่องการเกื้อหนุนประวัติศาสตร์ของชาวจีนอิสลาม (Historical Contributions by Chinese Muslims) ได้รับความสนใจจากที่ประชุมอย่างมาก ตั้งแต่ปี 1979 สมาคมอิสลามแห่งประเทศไทย จัดให้ชาวมุสลิมจีนได้ไปทำพิธีฮัจจ์ที่เมกกะได้อีกหลังจากที่ได้หยุดไปกว่า 10 ปี ปัจจุบันงานสำคัญอันหนึ่งซึ่งเป็นการส่งเสริมให้มีการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างมุสลิมจีนกับมุสลิมต่างชาติทั่วโลก

เพราะเหตุไคร้รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นพวกไม่เชื่อในพระเจ้า จึงมีนโยบายส่งเสริมการให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา และให้การสนับสนุนแก่สถาบันทางศาสนาทั้งหลายของประเทศ ?

อธิปไตยการศาสนาของจีนได้ให้คำตอบในเรื่องนี้ไว้ดังนี้¹⁷ *ประการแรก* และเป็นข้อเท็จจริงที่ปฏิเสธไม่ได้ คือการที่ประเทศจีนมีศาสนาต่าง ๆ หลายศาสนาและมีประชาชนจำนวนมากนับถือศาสนาเหล่านั้น *ประการที่สอง* ความเชื่อทางศาสนาเป็นอุดมการณ์อย่างหนึ่งซึ่งผู้ปกครองที่ดีไม่ควรให้มาตรการเด็ดขาดควบคุมบังคับบัญชา *ประการที่สาม* ความแตกต่างในความเชื่อทางศาสนาไม่เป็นอุปสรรคสำหรับการร่วมมือกันของประชาชนเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันทางเศรษฐกิจและการเมือง เพื่อบรรลุถึงจุดหมายที่สีทันสมัยอันเป็นนโยบายหลักของรัฐบาลจีนปัจจุบัน และ *ประการสุดท้าย* คือในสถานการณ์โลกปัจจุบัน การยอมรับและการให้สิทธิแก่ประชาชนในการนับถือศาสนานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำให้เกิดความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และส่งเสริมความเข้าใจดีต่อกันระหว่างประเทศ

เป็นที่น่าสังเกตว่าจีนคอมมิวนิสต์ซึ่งเคยปิดประเทศและให้การปลูกฝังคตินิยมคอมมิวนิสต์แก่ประชาชนในระยะหนึ่งจนเกิดความเชื่อมั่นในความคิดและสำนักทางการเมืองของประชาชนตามระบอบคอมมิวนิสต์แล้ว เกิดความมั่นใจที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีเสรีภาพในการนับถือศาสนาได้อย่างกว้างขวางอีกครั้งหนึ่ง การเปิดโอกาสเช่นนี้นอกจากจะได้ผลทางจิตวิทยาสำหรับประชาชนภายในประเทศแล้วยังจะส่งผลในการกระชับความสัมพันธ์กับต่างประเทศและเป็นการประชาสัมพันธ์และก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างจีนกับประเทศทั้งหลายทั่วโลกอีกทางหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ตามการให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาครั้งใหม่ในประเทศจีนคอมมิวนิสต์นี้ เป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจและน่ายินดีสำหรับผู้นับถือศาสนาที่กำลังเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเพื่อนร่วมศาสนาทั้งหลายของชาวจีนทั่วโลก ภายใต้เงื่อนไขใหม่ในโลกปัจจุบัน ชาวจีนผู้ได้รับเสรีภาพในการนับถือศาสนาครั้งใหม่นี้มีแนวโน้มว่าจะไม่ต้องประสบชะตากรรมดังเช่นปัญญาชนชาวจีนในยุค "ดอกไม้วีรียคอกบาน" ในสมัยทศวรรษ 1950 ได้ประสบมาแล้ว

¹⁷ ดูรายละเอียดใน Beijing Review, No. 17 (April 28, 1980) p.8